

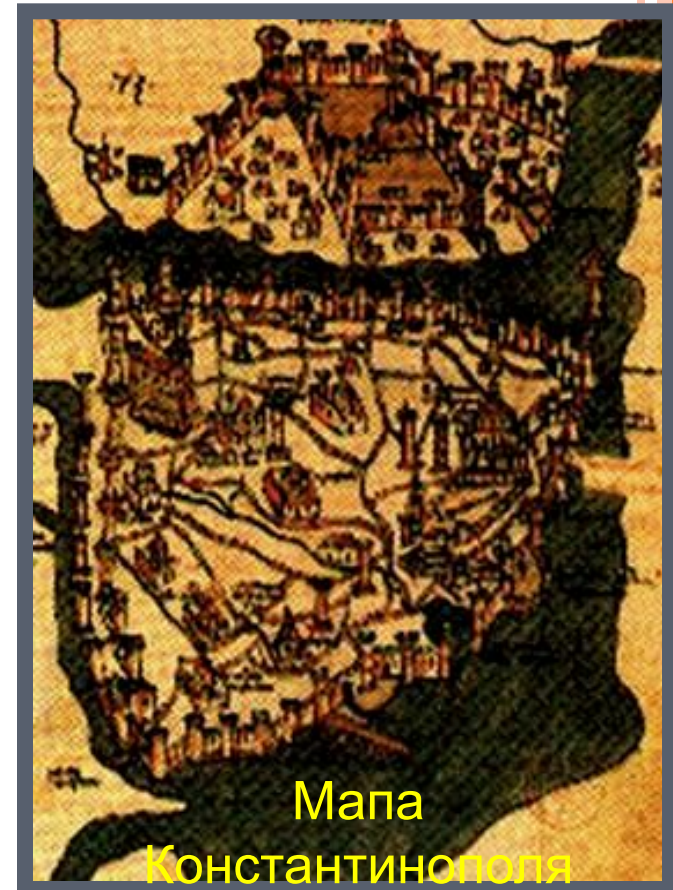

КУЛЬТУРА ВИЗАНТИИ

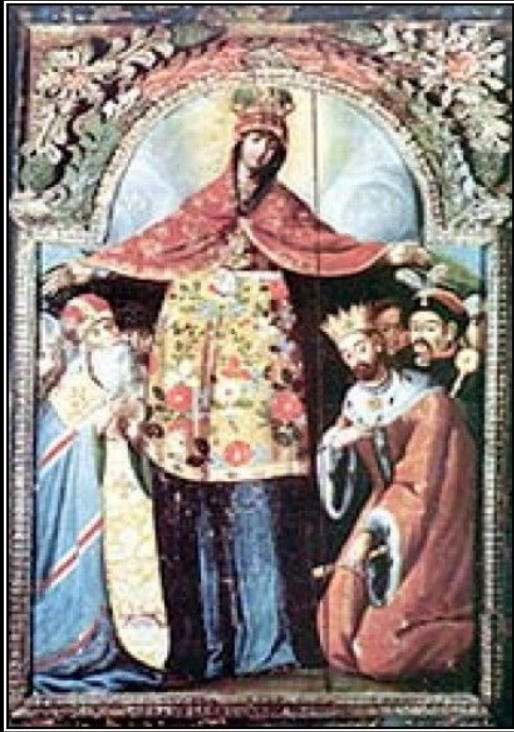

❑ Історія Візантії, першої християнської держави, – це історія торжества віри. Візантійські імператори прагнули перетворити Константинополь, «око віри християнської», в Новий Єрусалим, який став би раєм на Землі.

❑ Цей проект розкаже про дивну та цікаву спадщину Візантії.

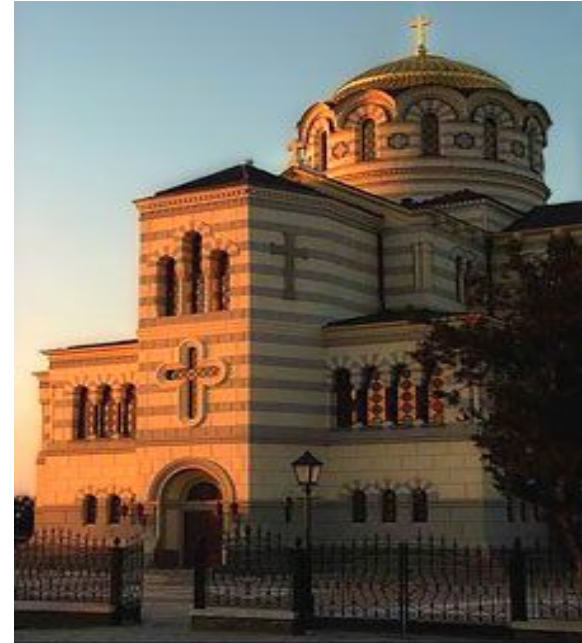

- Зі шкільної лави ми знаємо, що з Візантії на Русь прийшло християнство.
- Основи давньоруської культури заклали візантійські греки.

ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

День перемоги християнської Візантії над язичниками-русами.

- З давньоруської спадщини виростають культури українська й російська.
- З візантійського коріння розвиваються культури усіх країн православного світу.

Особливості релігійної ситуації у Візантії

Унікальність Візантії полягає саме в тому, що за порівняно невеликий в історичній перспективі відрізок часу держава змогла, пройшовши через різні моделі взаємодії з християнською церквою, знайти той ідеал, який намагалися втілити на практиці не тільки самі візантійці, а й народи, що прийняли від них православну культуру. Християнство при Костянтині (306-337 рр.) перетворилося на державну релігію, візантійська церква стала привілейованою організацією.

Костянтин Великий.
Перший Вселенський Собор

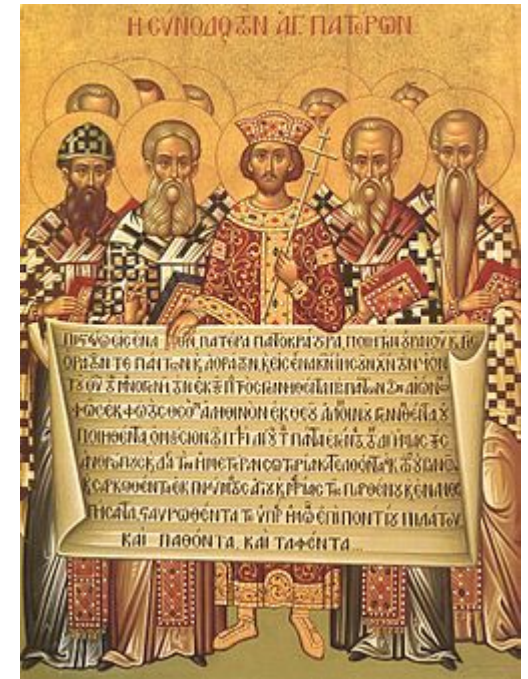

Костянтин Великий – язичник,
покровитель християнства

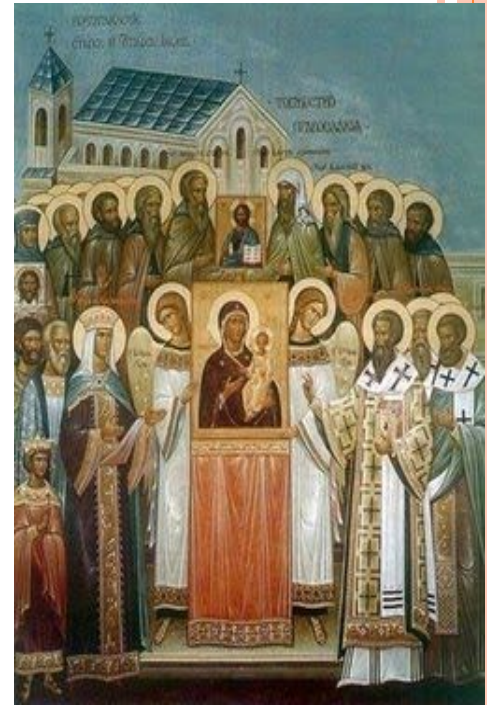

Єлена (бл. 327, свята рівноапостольна цариця, мати Костянтина Великого) зіграла значну роль у схиланні Костянтина на бік християнства. Єлена стала однією із перших паломників, які вирушили до Святої землі, і на прохання Костянтина привезла звідти частку хреста, на якому розп'яли Ісуса Христа.

Період з 717 по 867 рр. в історії Візантії отримав назву «іконоборчий»

❖ Сьомий Вселенський Собор відкрився 24 вересня 787 р. і тривав місяць. За визначенням собору іконошанування було відновлено. «Чесні» ікони були прийняті, а ті що думали інакше піддавалися анафемі.

❖ «Сьомий і останній в історії Східної Церкви Вселенський Собор» засудив і відкинув іконоборчу єресь, спростував всі її пункти та затвердив іконошанування. VII Вселенським Собором «закінчився перший іконоборчий період»

МИСТЕЦТВО ІКОНОПИСУ

Спочатку іконами називали будь-які священні зображення, виконані на камені, дереві, тканини або металі. З часом цей термін став застосовуватися для позначення зображень на спеціальних дошках, використовуваних під час богослужіння. Найперші ікони відносяться до IV ст.

Шедевром візантійського іконопису по праву вважається ікона «Володимирської Богоматері» (початок XII ст.), Привезена на Русь з Константинополя в 1155.

❖ Візантія мала величезний культурний вплив на держави Сходу, Західної та Східної Європи. Країна високої освіченості для решти світу служила немов би мостом, що з'єднав античність та середньовіччя, та поєднала у собі особливості обох історичних форм розвитку європейської цивілізації.

Освіта Візантії

- В період правління Македонської династії візантійці досягли вражаючих успіхів. Важливе значення в цей період у розвитку країни мала місіонерська діяльність. Розпочали її Кирило і Мефодій.

- Можна сперечатися про те, чи створили святі кирило і мефодіи кирилицю або явно «рукотворну» глаголицю. Але не викликає сумніву поява кирилиці на обрії візантійського світу. Більше того, слов'янська абетка — найпоказовіше візантійське явище, котре повною мірою виявляє всесвітній пафос Візантії.

Виникнення АБЕТКИ

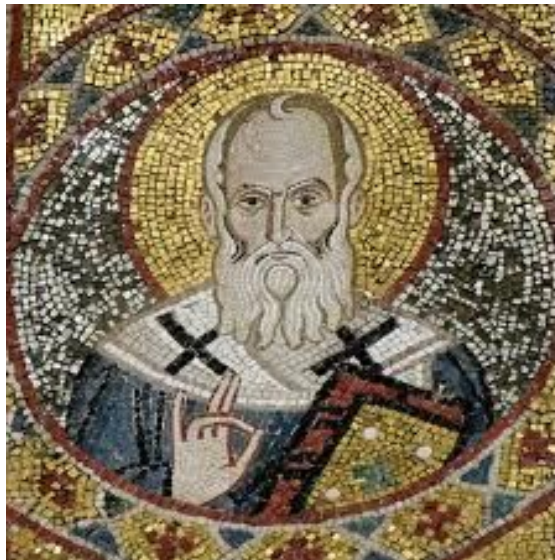
Наша абетка походить від іще давнішого зразка, названого “кирилицею”

- ✓ Протягом тисячоліття система освіти у візантійському суспільстві була найбільш передовою та розвиненою.
- ✓ У IV - IX ст. помітний вплив ідеології раннього християнства і традицій античної освіченості.
- ✓ На початок IV ст. припадає діяльність візантійських богословів, відомих християнських мислителів - Іоанна Златоуста, Василя Кесарійського (Великого), Григорія Богослова та деяких інших.

Василь Кесарійський

Григорій Богослов

Іоанн Златоуст

- Період IX - XII ст. відомий як етап найвищого піднесення освіти. Його початок пов'язано з діяльністю Костянтина VII Багрянородного (913 - 959): були відкриті нові навчальні заклади, з'являються різні праці енциклопедичного змісту.

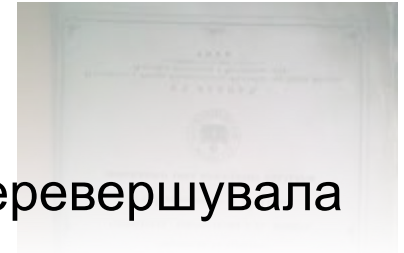

Константинопольський університет заснований 425 р. за імператора Феодосія II

- навчали молодих людей богослов'ю, медицині, філософії, риторичі і праву.
- Університет проіснував до самого падіння Константинополя.
- навчання велося грецькою та латиною.
- Викладачами та випускниками університету були багато видатних діячів візантійської культури.
- Історики називають Константинопольський університет першим університетом в Європі.

- В VII-XII ст. у візантійських школах найпопулярнішою і найпоширенішою навчальною книжкою стає Псалтир.

- За рівнем освіченості населення Візантії значно перевершувала західноєвропейські держави аж до XIII-XIV ст.
- Вона була самою «читаючою» країною середньовічної Європи.

АРХІТЕКТУРА ВІЗАНТІЇ

Спочатку найбільш поширеною формою церковних будівель була базиліка. Поступово все більшого значення став набувати інший тип храму – хрестово-купольний, що має в плані форму рівноконечного хреста і завершений в центрі куполом.

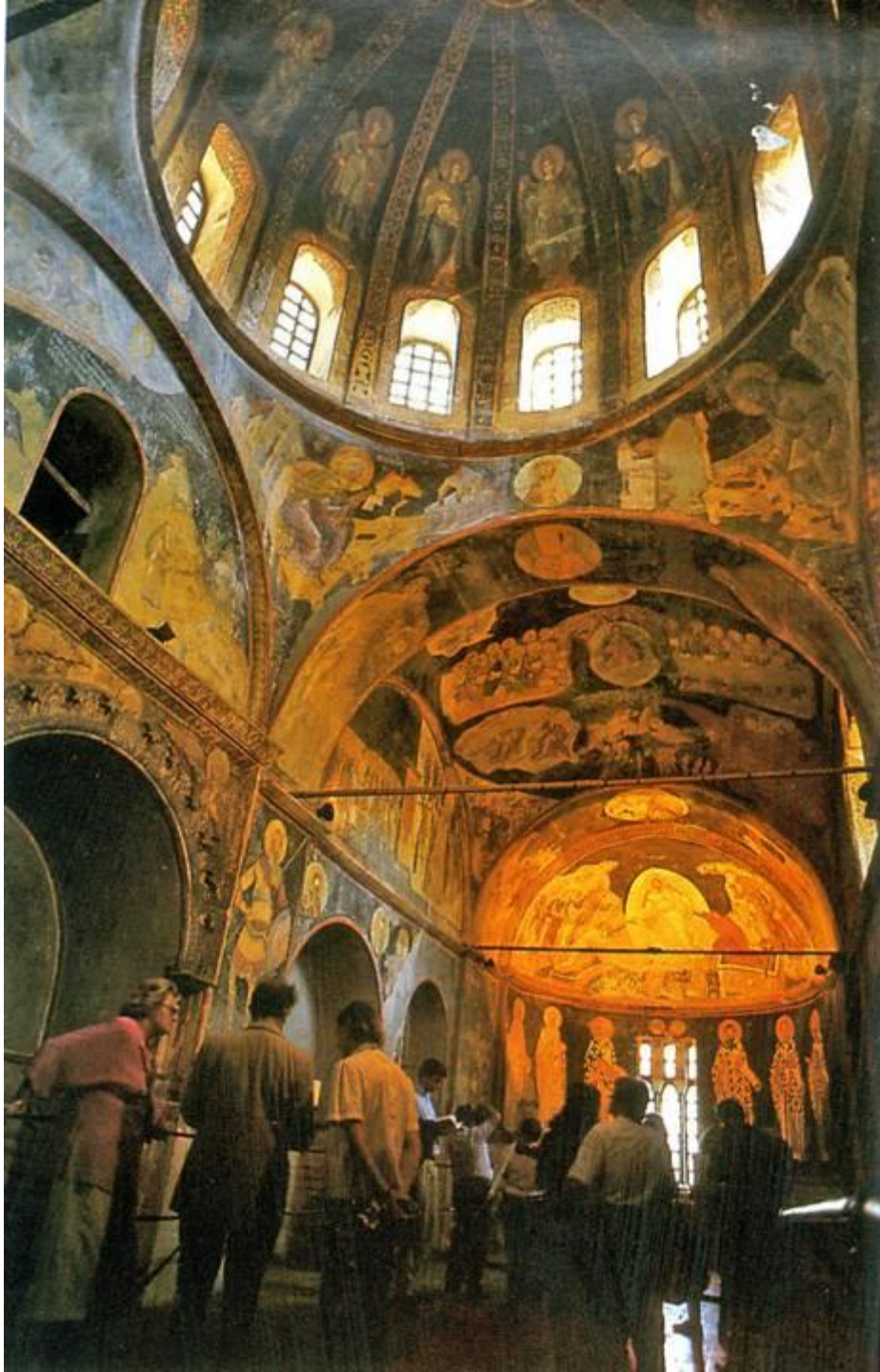
Найбільш грандіозний хрестово-купольний храм - знаменитий собор Сан-Марко у Венеції (XI ст.), побудований за візантійським зразком з використанням вивезених з Константинополя деталей.

Його ускладнена композиція являє собою хрестоподібну структуру, в якій як би об'єднані п'ять самостійних хрестово-купольних систем з п'ятьма куполами в середокрестіем. Центральний купол панує над іншими завдяки великим розмірам і кращої освітленості.

Найвищим досягненням візантійської архітектури був собор св. Софії в Константинополі, головний собор імперії і всього християнського світу. Він був побудований в 532-537 рр.. малоазійським зодчими Анфімієм і Ісідором і поєднував у собі базиліку з купольним перекриттям.

Храм вважався символом і зменшеною моделлю Всесвіту і поєднував у собі основні частини світобудови. Чотири його стіни символізували чотири сторони світу під владою єдиної церкви, купол уподібнювався небу, віттар завжди містився на сході, бо там, згідно Біблії, знаходився Едем (рай), західна ж частина храму символізувала пекло.

МУЗИКА ВИЗАНТІЇ

Вважалося, що під час богослужіння голоси ангельські зливаються з людськими і відтворюють у співах божественний образ.

Основним видом церковного піснеспіва був тропар (грец. «тропос» - стиль, характер, лад, тональність)

Це були музично-поетичні імпровізації на біблійні сюжети чи тексти.

Широке поширення отримали і гімни, що виникли спочатку поза церковної музики.

Візантія мала величезний культурний вплив на держави Сходу, Західної та Східної Європи. Візантія служила для них рясним джерелом знань і освіти які були немислимі без візантійського впливу.

Феофано дружина імператора Оттона II Рудого та Софія Палеолог дружина Івана III принесли із собою світло традицій візантійського просвітництва, яке дало потужний імпульс для розвитку як Німеччини, так і Русі.

Імператриця Феофано. Базиліка Св. Пантелеймона в Кьолні. Мозаїка

Великий князь Іван III і Софія Палеолог

ВИСНОВОК

Візантійська імперія посіла одне з найцікавіших місць в історії держав Середньовіччя. Імперія, яка уособлювала пережиток античності, була найрозвинутішою серед усіх європейських країн. Знайомство з візантійською освітою та освіченістю як культурно-історичним феноменом дозволяє зробити висновок, що ідеалом освіченої особистості візантійця була людина, яка отримала класичну освіту й поєднувала християнсько-православний світогляд з традиційною літературно-гуманістичною освіченістю. Слід також зазначити про унікальність поєднання елементів західної та східної цивілізацій в державі. Це і зумовило як стрімкий розвиток, так і карколомний занепад імперії.